

Orliczko_1

Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	szamotulski	
Gmina	Pniewy	PN_OR_001
Miejscowość	Orliczko	PN_OR_001

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	23.07.2013	Miejsce wykonania	Altana przed domem informatorki
Czas trwania	2 h	Forma i wielkość	Plik AMR; brak informacji.
Przeprowadzający	M.B.	Komentarz	Informatorka nie chodzi do kościoła.

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
PN_OR_001	K	brak		Nie mieszka we wsi na stałe od kilku lat; tworzy własnoręcznie biżuterię.

Informacje etnograficzne	
Tematyka	Pozyskane informacje (ew. cytaty)
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	Orliczko
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	<p>Pani od choinek - gospodarstwo informatorki, zawsze przyjeżdżają po choinki.</p> <p>Huby</p> <p>Określa się nazwisko właściciela konkretnego gospodarstwa.</p> <p>Stefanowo- małe skrzyżowanie na środku niczego, kiedyś tam była wioska.</p>
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Skrzynka – jezioro.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.

II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe		
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych		„Nie za bardzo. Ktoś gdzieś chodził z siekierą i ktoś gdzieś kogoś zarąbał - tak się straszaliśmy.”
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1.	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	„Było organizowane w szkole, jak ktoś chciał świętować to szły dzieciaki do siebie.” „Katarzynki - nawet nie wiem co to jest?”
2.	św. Marcina/11 listopada	„To jedynie jak piekarnia jeździ to rogale wszyscy kupują i jedzą. Niczym się nie różnią od tych z Poznania, tylko nazwą - rogale z makiem, bo nie mogą się nazywać świetomarcińskimi, smakują tak samo, piekarnie jeździ od ok. 3 lat. Przedtem trzeba było kupować w Pniewach.”
3.	Adwent	„Ja jestem ateistą i nie kojarzę tych świąt chrześcijańskich, księdza przyjmowaliśmy, dopóki był fajny.”
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	„Dla biedniejszych rodzin stary proboszcz zbierał paczki i rozwoził. Teraz nie ma zrzutek, wszyscy zbierają na nowy dach do kościoła, mimo, że nowy dach już jest.” „W szkole były organizowane jakieś upominki, bo wiadomo było, że w domu nie każdy dostanie.” „U mnie w domu było pucowanie bucików, ustawianie w rzędki i prezenty.” „U kolegów i koleżanek też tak było obchodzone.” „Mój syn też dostaje szczoteczkę i pucuje buciki.”
5.	Wigilia	„Wiem, że ludzie chodzili na pasterkę.” „W domu jest 12 potraw, wkładaliśmy sianko pod obrus. Teraz jak mama hoduje choinki, to przed Wigilią nie ma nawet czasu

		<p>pierogów ulepić.”</p> <p>„Dużo mama kupuje gotowych. Bigos musi być, ale na następny dzień - wiadomo, kapusta z grzybami, śledź w śmietanie, jakieś sałatki, ryba po grecku, pierogi, karp smażony, pstrąg, barszcz z uszkami, kluski z makiem, kutii nie ma, ale wiem, że tutaj ludzie robią.”</p> <p>„Choinka jest ubierana dzień przed Wigilią, albo w samą Wigilię, choinka stoi do Trzech Króli albo dłużej, cały styczeń, kiedyś też tyle stała.”</p> <p>„My nigdy nie chodziliśmy na pasterkę, ale wiem, że wszyscy w środku nocy zasuważą na pasterkę.”</p>
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	„Jedno wielkie lenistwo, nikt, nic nie robi, żadnych zobowiązań. Po pracy przy choinkach nikt nie ma siły.”
7.	Sylwester/Nowy Rok	<p>„Zawsze było, że ze wszystkich remiz zaczynają wyć syreny i ludzie zaczynają strzelać fajerwerkami. My chodziłyśmy na Sylwestra dwa razy do koleżanki. Nie było wróżb.”</p> <p>„Wiem, że bramy wystawiają, nam też raz wystawili, znalazła się w lesie. Większość takich rzeczy dzieje się w środku wsi, żeby tutaj dojść, trzeba się naprawdę namaszerować.”</p>
8.	Trzech Króli	Brak informacji.
9.	Kolędnicy	„Kolędników nigdy tutaj nie widziałam na oczy.”
10.	MB Gromniczej	Brak informacji.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	<p>„Może coś było organizowane w remizie w Nojewie.”</p> <p>„Pączki muszą być na Tłusty Czwartek, niektóre gospodynie robiły chrusty.”</p> <p>„Ostatni dzień karnawału - nie kojarzę.”</p>

12.	Topienie Marzanny	<p>„Dzieciaki przynosiły stare szmaty, bibułę, kij od szczotki, snopek siana i się chodziło nad bajoro. Jak chodziłam do szkoły w Nojewie, to była palona.”</p> <p>„Najbardziej pamiętam topienie Marzanny w lubuskim, szło się nad zbiornik i tam ją topiliśmy i paliliśmy.”</p>
13.	Środa Popielcowa	<p>„Do kościoła, jak jeszcze chodziłam, cała wiocha się schodziła do kościoła w Nojewie. Ludzie z Psarskiego też, bo ludzie teraz tak mają w zwyczaju, że jak im się proboszcz nie podoba, to jeżdżą, gdzie chcą.”</p> <p>„W szkole jeden chłopak przyszedł z woreczkiem z popiołem, coś było, to był rok 1999-2000.”</p>
14.	Śródpoście	<p>„U nas nie ma zakazów. Do kościoła chodziliśmy jak musieliśmy, żeby rodzeństwo mogło pójść do Komunii św.”</p>
15.	Niedziela Palmowa	<p>„Robiliśmy palmy same, z witek z wierzby i dużo ludzie robiło samemu, witki wierzbowe z baziami, forsycje, kwiatki. Później palma chyba trafiała do pieca.”</p>
16.	Triduum Paschalne	<p>„W szkole zawsze opisywano na religii co się dzieje każdego dnia, ale u nas w domu się tego nie robiło.”</p>
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka) /Niedziela Wielkanocna	<p>„Pisanki się malowało, celebrowało. W koszyczku było: masło, jajka, szynka, kiełbaska, sól, ewentualnie czekoladowe jajeczka, żeby dojść do figury w Orliczku, tam ksiądz przyjeżdżał.”</p> <p>„Na śniadanie przyjeżdżają dziadkowie, jest bardzo obfite śniadanie, nie ma dzielenia się jajkiem, składania życzeń też za bardzo nie ma, wszyscy sobie życzą jak najlepiej.”</p> <p>„Teraz nikt nie chodzi ze święconką, tylko babcia się nawróciła i jeździ ze święconką.”</p>

18.	Poniedziałek Wielkanocny	<p>„Kiedyś z siostrą pojechałyśmy do takiej wioski, gdzie organizują tradycyjny Lany Poniedziałek. Chłopacy śmiesznie poprzebierani biegali i smarowali dziewczynom buzię popiołem i tych nie oblewali.”</p> <p>„A tutaj jest bieganie z wiadrami, polewanie. Tutaj do nas nikt nie dociera.”</p>
19.	Zielone Świątki	Brak informacji.
20.	Boże Ciało	<p>„Sypanie kwiatów, nawet z moją siostrą chodziłyśmy, dopóki sukienki komunijne były dobre też chodziłyśmy, były próby, trzeba tak dygnąć.”</p> <p>„Ludzie chodzili dookoła kościółka w Nojewie. Nie było strojów ludowych. W poprzedniej wsi to bardziej ten folklor był rozwinięty.”</p> <p>„Były ubierane ołtarze, przystrajanie figur.”</p> <p>„Nie kojarzę zabierania gałązek do domu.”</p>
21.	św. Jana	Brak informacji.
22.	MB Zielnej	Brak informacji.
23.	MB Siewnej	Brak informacji.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	<p>„My zasuwamy do Poznania.”</p> <p>„W Nojewie wszyscy idą: sprzątają, stawiają bukiety, kwiaty.”</p>
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	<p>„Pierwszy dzień wiosny to były wagary - obowiązkowo musiały być.”</p> <p>„Szliśmy całą klasą pochodzić po lasach, albo szło się na stadion w Nojewie, to było takie boisko w niecce.”</p>

Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe

1.	Narodziny i chrzest	<p>„Żeby nie nosić koralików, żeby się dziecko nie owinęło pępowiną o szyję. Jeszcze było wiązanie wstążeczek, ale uciekałam od tego jak najdalej, wieszania medalików w wózku.”</p> <p>„Mój syn nie był chrzczony.”</p> <p>„Tutaj rodzina się zjeżdża, leje się wódka, wszyscy się rozjeżdżają do domu.”</p>
2.	Ślub i wesele	<p>„Najpierw ślub w kościele, wesele odbywa się w domu albo remizie. Jest tradycja robienia bramy, dzieciaki biorą sznurek i rozstawiają się wzdłuż drogi, i jak jadą goście weselni na wesele to muszą dać jakieś drobne pieniądze, jak mają ponad 18 lat to dostają wódkę.”</p>
3.	Śmierć i pogrzeb	<p>„Jak ktoś umrze, w kaplicy stoi otwarta trumna, rodzina oplakuje zmarłego, później się ją zamyka, i najbliżsi niosą trumnę na miejsce pochówku, ostatnio jak byłam to synowie nieśli ojca. Jak ktoś chce to organizuje stypę dla rodziny, ale w domu.”</p>
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
<p>Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa</p>		<p>„Jest kapela z Orliczka, grali ostatnio na Nocy Kupały w Poznaniu. Ale chyba jest tylko z nazwy z Orliczka, bo nie kojarzę tych ludzi. Śpiewają piosenki folkowe z regionu.”</p> <p>„Małgorzata Ostrowska (zespół Lombard?) chyba stąd pochodzi, organizowała tu warsztaty. Były też warsztaty śpiewacze w Pniewach i dziewczyny z Orliczka założyły zespół śpiewaczy. Jest grupa domorosłych rockmanów, ale o nich nie chcę rozmawiać.”</p>
<p>Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy</p>		<p>„Mojej koleżanki mama robiła ser smażony, twaróg musiał podejrzewać i był smażony. To było bardzo smaczne, tylko ten</p>

<p>święteczne, przepisy</p>	<p>ser był śmierdzący, ale ten od nich był lepszy niż ten, który można kupić w sklepie.”</p> <p>„Pyry z gzikiem, plyndze, mówi się na to tak jak w Poznaniu.”</p>	
<p>III. Tradycje rękodzielnicze</p>		
<p>Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych</p>	<p>„Były wystawiane w Orliczku na pokazie lokalnej twórczości zorganizowanej przez panią sołtys.”</p> <p>Kaboszon - specjalnie szlifowany kamień.</p>	
<p>IV. Przejawy religijności tradycyjnej</p>		
<p>1.</p>	<p>Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)</p>	<p>Krzyż na Stefanowie – „ostatnio wymieniony, bo piorun w niego uderzył.”</p>
<p>2.</p>	<p>Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)</p>	<p>Brak informacji.</p>
<p>3.</p>	<p>Święte figury, obrazy, rzeźby</p>	<p>„Jest figura we wsi, była już jak się wprowadziliśmy, nic więcej nie wiem. Jak jest majowe, to się modlą. Jest punktem orientacyjnym, samochód z pieczywem tam się zatrzymuje itd.”</p>
<p>4.</p>	<p>Miejsca kultu religijnego</p>	<p>Brak informacji.</p>
<p>5.</p>	<p>Lokalne tradycje pielgrzymowania</p>	<p>„Pielgrzymki były organizowane do Lichenia albo do Częstochowy.”</p>
<p>6.</p>	<p>Lokalne odpusty</p>	<p>„W Nojewie jest dosyć popularny z uwagi na stragany, bo nawet znajoma z Poznania kojarzy. Jest msza i stragany, cała masa badziewia, które można kupić. Z okazji święta patrona – św. Andrzeja Boboli.”</p>

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	<p>„Wieniec musi być, ze zboża, okazały, jest impreza w remizie, na długo przedtem robi się wieńce. W świetlicy w Orliczku są organizowanie, jest orkiestra, wodzirej. Teraz jest bardziej w stylu miejskim, wcześniej puszczały muzykę z kaseciaka, teraz są kiełbaski, piwo.”</p> <p>„Wieńce się nie zmieniają.”</p> <p>„Ja na to nie chodziłam, bo wiadomo jak się wieś bawi, a na końcu tradycyjna bitwa na sztachety.”</p>
2.	Dni gminy/wsi	<p>„Nie ma. Może są dni gminy w Pniewach? Zawody strażackie, występy, lokalne gwiazdki. Może raz tam byłam.”</p>
3.	Lokalne festyny	<p>„Kiedyś był organizowany Dzień Dziecka w Orliczku poszliśmy głównie ze względu na małego (syn 6 lat). Było to dosyć fajnie zorganizowane: malowanie twarzy, poczęstunek, zawody.”</p>
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	<p>„Dobrze, że jest ta świetlica w Orliczku, tam się organizuje dzień dziecka, dzień matki, dożynki (dawny klub książki i pracy).”</p> <p>„Z okazji Dnia Dziecka są organizowane wyjazdy na zamknięty plac zabaw.”</p>